

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 czerwca 2019 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił odwołanie R. H. od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) z dnia 26 września 2018 roku zaliczającego R. H. do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje.

Orzeczeniem z dnia 26 września 2018 roku Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2046 z zm.) oraz art. 138 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1257) po rozpoznaniu odwołania R. H. od orzeczenia (...) do Spraw Orzekania

o Niepełnosprawności w C. z dnia 12 lipca 2018 roku nr 731. (...)18 uchylił zaskarżone orzeczenie w części dotyczącej początku niepełnosprawności, utrzymując przy tym ustalenie, że R. H. jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym.

U R. H. rozpoznaje się wygojone złamanie podkrętarzowe kości udowej lewej zespolone gwoździem krętarzowym oraz nawykowe zwichnięcie stawu barkowego lewego. Jego stan zdrowia uzasadnia orzeczenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Nie przekłada się to na niezdolność do pracy. R. H. wymaga zaopatrzenia ortopedycznego. Nie wymaga opieki osób innych. Wymaga ćwiczeń rehabilitacyjnych, które może wykonywać we własnym zakresie. Niepełnosprawność istnieje od 10 sierpnia 2009 roku.

W oparciu o powyższe ustalenia, Sąd uznał odwołanie za bezzasadne.

Kryteria zaliczania do poszczególnych stopni niepełnosprawności określa ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz.U. z 2016 r. poz. 2046). Zgodnie z art. 1 ustawa ma zastosowanie do osób niepełnosprawnych, tj. osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności o których mowa w art. 3 tej ustawy (art. 1 ust. 1), bądź orzeczeniem o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów (art. 1 ust. 2), bądź orzeczeniem o niepełnosprawności wydanym przed 16 rokiem życia (art. 1 ust. 3).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany i lekki. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności stanowi także podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów (art. 3 ust. 2).

Na podstawie art. 4 ust. 3 powołanej powyżej ustawy do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Stosownie z art. 4 ust. 2 ww. ustawy do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ww. ustawy, do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie

w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację (art. 4 ust. 4).

W orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności, poza ustalonym stopniem niepełnosprawności wskazuje się symbol przyczyny niepełnosprawności, okres na jaki orzeczono stopień, datę lub okres powstania niepełnosprawności, datę lub okres powstania ustalonego stopnia niepełnosprawności oraz wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wskazania te dotyczą w szczególności: odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby; szkolenia, w tym specjalistycznego; zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej; uczestnictwa w terapii zajęciowej; konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby; korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki; konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym.

Standardy w zakresie kwalifikowania do lekkiego, umiarkowanego i znacznego stopnia niepełnosprawności określają § 29 - § 31 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2015 r, poz. 1110).

Przy kwalifikowaniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności uwzględnia się naruszenie sprawności organizmu powodujące czasową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza konieczność udzielenia pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia, w okresach wynikających ze stanu zdrowia albo częściową pomoc w pełnieniu ról społecznych, co oznacza wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o których mowa w § 29 ust. 1 pkt 3, tj. powodujące konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 30 pkt 1-2 w zw. z § 29 ust. 1 pkt 3 ww. Rozporządzenia).

Za zaliczaniem do znacznego stopnia niepełnosprawności przemawiają:

- 1) niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu;
- 2) konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem oraz
- 3) konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Przez długotrwałą opiekę i pomoc w pełnieniu ról społecznych rozumie się konieczność jej sprawowania przez okres powyżej 12 miesięcy w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3. (§ 29 ww. Rozporządzenia).

Przy kwalifikowaniu do stopni niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu oraz symbol przyczyny niepełnosprawności (§ 32 ww. Rozporządzenia). Ustalając orzeczony stopień niepełnosprawności organ orzekający określa również jego charakter czasowy. Zgodnie z § 3 ust. 4 ww. Rozporządzenia naruszenie sprawności organizmu uważa się za: trwale (stałe) - jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy (pkt 1) albo okresowe - jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia (pkt 2). Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe (§ 3 ust. 5).

Podkreślić trzeba, że niepełnosprawność nie jest tożsama z niezdolnością do pracy. Niepełnosprawność oznacza gorszą sytuację społeczną określonej osoby w porównaniu z osobami zdrowymi. W przypadku orzekania o niepełnosprawności uwzględnia się zarówno zdolność do pracy, jak i do pełnienia ról społecznych. Instrumenty, w tym świadczenia, związane z niepełnosprawnością mają na celu umożliwienie osobie niepełnosprawnej dalszej pracy oraz zapobieżenie jej społecznej alienacji.

W toku niniejszego postępowania wnioskodawca wskazywał, że jego schorzenia kwalifikują go do stopnia niepełnosprawności wyższego aniżeli orzeczony (jak wskazywał – pełnego). Nie zdołał jednak udowodnić, by jego stan zdrowia uzasadniał zakwalifikowanie go do osób niepełnosprawnych w tym stopniu. Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że jest on osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym w rozumieniu powołanej ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Przyczyną jego niepełnosprawności jest dysfunkcja narządu ruchu (symbol 05-R). Nie zachodzą wobec niego przesłanki znacznego stopnia niepełnosprawności. Nie jest bowiem niezdolny do samodzielnej egzystencji, całkowicie niezdolny do pracy, niezdolny do wykonywania czynności samoobsługowych, nie wymaga stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy osób trzecich i nie jest od nich zależny.

Mając powyższe na uwadze, Sąd, stosownie do dyspozycji art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w całości i zarzucając oparcie się na sporządzonej w sprawie opinii biegłego ortopedy w zakresie, w jakim stwierdza brak podstaw do zaliczenia odwołującego do wyższego stopnia niepełnosprawności, podczas gdy u wnioskodawcy występuje naruszenie sprawności organizmu, które powoduje niezdolność do pracy, a ponadto schorzenia odwołującego są tego rodzaju, że potrzebuje on pomocy innych osób w życiu codziennym, co uzasadnia zaliczenie go do znacznego stopnia niepełnosprawności. Zarzucił, że opinia biegłego jest nierzetelna i odbiega od stanu faktycznego. Biegły stwierdził, że wnioskodawca nie wymaga zaopatrzenia ortopedycznego, podczas gdy nosi on ortezę na kolana. Ponadto nie jest w stanie wykonać przysiadu (zrobi przysiad tylko, gdy się czegoś przytrzyma). Co do barku, to zdaniem wnioskodawcy biegły źle ocenił zakres ruchomości, gdyż według biegłego ruchomość czynna i bierna jest w pełnym zakresie, zaś w rzeczywistości – w ocenie skarżącego- ruch w lewym barku ma znacząco ograniczony, lewą rękę jest w stanie podnieść tylko do wysokości brody, bowiem włącza się blokada i silny ból. Nie jest w stanie nic zrobić lewą ręką.

W oparciu o powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz orzeczenia (...) przez zaliczenie go do znacznego stopnia niepełnosprawności. Wniósł również o przeprowadzenie mu kompletu badań lekarskich w Ł. oraz dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego ortopedy.

Sąd II instancji doręczył biegłemu ortopedzie zarzuty wnioskodawcy do wydanej opinii, ale biegły oświadczył, że podtrzymuje w całości sporządzoną opinię, zaś zarzuty wnioskodawcy nie wnoszą niczego nowego do sprawy.

Sąd Okręgowy ustanowił wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu, który poparł apelację i wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującemu z oświadczeniem, że koszty te nie zostały uiszczone w żadnej części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja nie jest zasadna.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i obowiązujących przepisach prawa. Sąd Okręgowy przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną, dokonaną przez Sąd I instancji.

Na wstępie należy odnieść się do zarzutu skarżącego co do sposobu doręczania mu korespondencji przez Sąd.

W ocenie Sądu II instancji nie doszło do naruszenia przepisów postępowania cywilnego, w szczególności tych, które dotyczą doręczeń. Zgodnie bowiem z art. 137 § 2 Kpc, doręczenia osobom pozbawionym wolności dokonuje się przez zarząd odpowiedniego zakładu.

Mając powyższe na uwadze, nawet jeżeli obowiązują akty prawne niższego rzędu (rozporządzenia), zmieniające zasady doręczeń korespondencji dla osadzonego w zakładzie karnym, to w żadnym momencie nie uległ zmianie cytowany przepis kodeksu postępowania cywilnego. Dla porządku należy przypomnieć, że przywołany przepis jest częścią aktu prawnego, o nazwie ustawa, a zatem w hierarchii aktów prawnych jest aktem wyższego rzędu niż rozporządzenia wykonawcze.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów apelacji, także należy uznać je za bezzasadne.

Skarżący w istocie zarzucił Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 233 § 1 kpc.. Zgodnie z tym przepisem, Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Z kolei art. 278 § 1 kpc. stanowi, iż dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje w wypadkach, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy wymagane są wiadomości „specjalne”. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego następuje więc wówczas, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości wykraczające poza zakres wiadomości przeciętnej osoby posiadającej ogólne wykształcenie. Wobec tego biegłym może być jedynie osoba, która posiada wskazane wiadomości, potrzebne do wydania opinii i daje rękojmię należytego wykonania czynności biegłego.

W ramach przyznanej swobody w ocenie dowodów – art. 233 kpc, Sąd I instancji powinien zbadać wiarygodność i moc dowodu z opinii biegłego sądowego, dokonując oceny tego dowodu według własnego przekonania i na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (wyrok SN z 2003-10-30 IV CK 138/02 L.). Niemniej jednak polemika z opinią biegłego nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc (wyrok SN z 2002-01-09 II UKN 708/00 L.). Dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza bowiem przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna.

Dowód z opinii biegłych jest przeprowadzony prawidłowo, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne, niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, a tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków końcowych uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (wyrok SN z 2000-06-30 II UKN 617/99 OSNAPiUS 2002/1/26).

Zdaniem Sądu II instancji niewątpliwym jest, że ocena stopnia niepełnosprawności wnioskodawcy wymagała wiadomości specjalnych i musiała znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłego, nie zaś tylko w subiektywnym odczuciu zainteresowanej rozstrzygnięciem strony.

Rodzaj schorzeń, jakie występują u R. H. uzasadniał dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza ortopedy. W ocenie Sądu Okręgowego, wnioski zaprezentowane przez biegłego nie zawierają sprzeczności i zostały prawidłowo wykorzystane do ustalenia stanu faktycznego sprawy.

Należy zauważyć, że apelacja zawiera polemikę z wydaną przez biegłego opinią, bowiem skarżący inaczej ocenia swój stan zdrowia, agrawując swoje schorzenia i stopień ich nasilenia. Tymczasem biegły wziął pod uwagę

występujące u wnioskodawcy schorzenia, ocenił stopień naruszenia sprawności organizmu i wywiódł, że brak jest podstaw do orzekania znacznego stopnia niepełnosprawności. Biegły opisał rodzaj naruszenia organizmu u wnioskodawcy (wygojone złamanie podkrętarzowe kości udowej lewej, zespolone gwoździem krętarzowym oraz nawykowe zwichnięcie stawu barkowego lewego) i podsumował, że nie ograniczają one sprawności narządów ruchu wnioskodawcy w takim stopniu, aby uznać go za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności. Nie występuje naruszona sprawność narządów ruchu, powodująca w istotny sposób obniżenie zdolności do samodzielnego poruszania się. Ubezpieczony nie wymaga zaopatrzenia ortopedycznego, nie wymaga opieki innych osób. Wymaga natomiast ćwiczeń rehabilitacyjnych, które może wykonywać we własnym zakresie.

Sąd II instancji pominął wniosek skarżącego, w którym domagał się przeprowadzenia szeregu badań i dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego ortopedy.

W ocenie Sądu powyższy wniosek nie mógł być uwzględniony z dwóch przyczyn.

Po pierwsze, Sąd nie zajmuje się diagnozowaniem schorzeń, zaś biegli sędziwi nie są od diagnostyki, a od tego, aby w oparciu o już istniejącą dokumentację medyczną i badanie ubezpieczonego określić, czy istnieją podstawy do przyznania określonego świadczenia lub określonych uprawnień w związku ze stanem zdrowia.

Po drugie, dowód z opinii innego biegłego może być przeprowadzony jedynie wówczas, gdy Sąd podejmie wątpliwości co do rzetelności wydanej już opinii w sprawie.

W niniejszym stanie faktycznym, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ma podstaw do dopuszczenia opinii z innego biegłego ortopedy, bowiem analiza materiału dowodowego nie pozwala na przyjęcie, że stan zdrowia wnioskodawcy jest inny, niż opisał to biegły.

Należy podkreślić, że o znacznym stopniu niepełnosprawności mowa jest wówczas, gdy zostały spełnione kumulatywnie następujące przesłanki: niezdolność do pracy - co oznacza całkowitą niezdolność do wykonywania pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu; konieczność sprawowania opieki - co oznacza całkowitą zależność osoby od otoczenia, polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem oraz konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych - co oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych.

Wnioskodawca jest ograniczony w niektórych czynnościach, ale zasadniczo jest osobą samodzielną, nie wymaga pomocy innych osób w czynnościach życia codziennego (higiena, spożywanie posiłków).

Podsumowując należy przyjąć, że występujące u wnioskodawcy schorzenia nie czynią go osobą o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Mając na uwadze wszystkie opisane okoliczności, Sąd oddalił apelację w oparciu o art. 385 kpc.

O kosztach pomocy prawnej orzeczono na podstawie § 2 w zw. § 4 ust. 3 i § 16 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1715 z późn. zm.).